

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

(Τάξη: Γ΄)

ΓΕΝΙΚΟ
ΛΥΚΕΙΟ

2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Βαϊόπουλος Βάιος, Αν. Καθηγητής Ιόνιου Πανεπιστημίου (Συντονιστής)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Βρακάς Παναγιώτης, Εκπαιδευτικός Ιδιωτικού Τομέα ΠΕ02

Ρηγάτου Κωνσταντίνα, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:**

Τσιώλη Μαγδαλινή, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02

ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ:

Βλάχου Μαρία, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02

Κιοσσές Σπυρίδων, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02

Κουγιουμτζής Γεώργιος, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02

**«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Σωτήριος Γκλαβάς
Πρόεδρος του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης
Γεωργία Φέρμελη
Σύμβουλος Α΄ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο της πράξης «**ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών**» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**»

Λατινικά

Γ΄ τάξης της ομάδας προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών του Γενικού Λυκείου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Εισαγωγή

Το Νέο ΠΣ για το μάθημα των Λατινικών φιλοδοξεί να ανταποκριθεί σε σημαντικές επιδιώξεις. Καταρχήν, επιδιώκεται η σύνδεση της λατινομάθειας με την υπόλοιπη εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να καταστεί το μάθημα λειτουργικό και αρμονικά ενταγμένο μέσα σ' αυτήν. Η συνειδητοποίηση της σκοπιμότητας του μαθήματος, της διδασκαλίας του και της χρησιμότητάς του θα ενισχύσει τα οφέλη του και θα αυξήσει την αποτελεσματικότητά του. Είναι λοιπόν αναγκαίο να τονιστεί ο μορφωτικός – ανθρωπιστικός χαρακτήρας του μαθήματος, ο οποίος θα συμβάλει αποφασιστικά τόσο στη γλωσσική καλλιέργεια των μαθητών όσο και στην ευρύτερη πνευματική τους καλλιέργεια, κάτι που αποτελεί κεντρικό στόχο των νέων ΠΣ, που επιδιώκουν να συντελέσουν στη διαμόρφωση των μαθητών ως ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων.

Με το νέο ΠΣ επιδιώκεται οι μαθητές να έχουν την ευκαιρία – έστω και σε περιορισμένο βαθμό – να περιηγηθούν στον ρωμαϊκό κόσμο και την κουλτούρα του, συνειδητοποιώντας ότι η λατινική γλώσσα είναι μια κλασική γλώσσα και ότι ο ρωμαϊκός κόσμος διαμορφώθηκε διατελώντας σε διαρκή διάλογο με τον ελληνικό πολιτισμό, και μαζί του συναποτέλεσε τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, ο οποίος βασίζεται στην ελληνορωμαϊκή κληρονομιά.

Στο πλαίσιο αυτό το μάθημα των Λατινικών αποκτά ξεχωριστή σημασία. Από τη μια πλευρά, η μελέτη της λατινικής γλώσσας και του ρωμαϊκού κόσμου αφορούν έναν σημαντικό κλάδο των ανθρωπιστικών σπουδών. Από τη άλλη, η μελέτη της γλώσσας των Λατίνων και της γραμματειακής τους παραγωγής θα θέσει τις βάσεις ώστε οι μαθητές να διαπιστώσουν με κριτικό πνεύμα την ύπαρξη ομοιοτήτων, διαφορών και αναλογιών ανάμεσα στον ελληνικό και ρωμαϊκό κόσμο αλλά κυρίως να αποτυπώσουν νοοτροπίες και ιδέες παρούσες μέσα στις πνευματικές δημιουργίες των δύο πολιτισμών.

Θέμα συμπληρωματικό αλλά όχι ασήμαντο είναι η ανάδειξη της σημασίας των Λατινικών στην ιστορία των επιστημών. Αυτή καταδεικνύεται εκτός των άλλων και από τη θέση τους στη σημερινή πανεπιστημιακή πραγματικότητα σε μεγάλο τμήμα της Ευρώπης, καθώς λειτουργούν ως ένα χρήσιμο, συχνότατα απαραίτητο, υπόβαθρο για πανεπιστημιακές σπουδές σε πλήθος κλάδων πέραν της φιλολογίας. Για παράδειγμα, σε επιστήμες όπως η νομική, η ιατρική, η βιολογία, η θεολογία, η γνώση των Λατινικών σε στοιχειώδες ή ανώτερο επίπεδο θεωρείται προϋπόθεση για την ενασχόληση με τα πεδία αυτά.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Σκοποί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η εξοικείωση των μαθητών με βασικά στοιχεία της λατινικής γλώσσας. - Να συμβάλει το μάθημα στην προαγωγή της κριτικής σκέψης, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και των ικανοτήτων των μαθητών. - Η συνειδητοποίηση από τους μαθητές του ιδιαίτερου πολιτισμικού φορτίου των Λατινικών, και συνεπώς της χρησιμότητας του συγκεκριμένου διδακτικού αντικειμένου. - Να μπορούν να ανταποκρίνονται οι μαθητές με σωστή οργάνωση και προετοιμασία στις απαιτήσεις του μαθήματος. <p>Στόχοι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η καλλιέργεια του γλωσσικού γραμματισμού (κατανόηση απλού λατινικού κειμένου και ικανότητα παραγωγής απλού δείγματος λατινικού λόγου) 2. Η ανάπτυξη του γραμματειακού γραμματισμού 3. Η ενίσχυση του κριτικού γραμματισμού 4. Η ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού διαμέσου της αξιοποίησης των σύγχρονων ψηφιακών αρχαιογνωστικών εργαλείων. <p>Πιο συγκεκριμένα,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίσουν οι μαθητές βασικά στοιχεία της λατινικής γλώσσας (πρόσκτηση ενός βασικού λεξιλογίου της λατινικής γλώσσας, βασικές γνώσεις γραμματικής και συντακτικού χωρίς επιμονή σε λεπτομέρειες). 5. Να ασκηθούν στην 	<p>Διδασκαλία του μαθήματος</p> <p>Προβλέπονται τέσσερις (4) ώρες εβδομαδιαίως. Αυτές μπορούν να διατεθούν σε δύο (2) δίωρα εβδομαδιαίως προκειμένου να υπάρχει μεγαλύτερη ευχέρεια χρόνου που θα διευκολύνει τη διεξαγωγή του μαθήματος και την αποτελεσματικότερη διαχείρισή του από διδάσκοντες και διδασκομένους. Κατανομή των 4 ωρών ανά ενότητα, (25 ενότητες x 4=100 ώρες). Οι υπόλοιπες να αξιοποιούνται για εμπέδωση της ύλης.</p> <p>A. Λατινική Γλώσσα</p> <p>A1. Γραμματική - Συντακτικό:</p> <p>Το λατινικό αλφάβητο. Προφορά. Τονισμός. Σημεία στίξης. Τα μέρη του λόγου. Οι βασικοί και οι δευτερεύοντες όροι της πρότασης. Η τυπική δομή της πρότασης.</p> <p>Τα παρεπόμενα ονομάτων και ρημάτων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Περιστολή, στον βαθμό του αναγκαίου και του εφικτού (αφού ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί που θέτει η φύση του μαθήματος) της δασκαλοκεντρικής διδακτικής προσέγγισης. ➤ Επιδίωξη αξιοποίησης του σχολικού χρόνου και χώρου από τους μαθητές. Ενθάρρυνση των μαθητών να εργάζονται κριτικά, να δουλεύουν ομαδοσυνεργατικά, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να λειτουργούν ως ενεργά υποκείμενα της μάθησης. ➤ Σημαντικά ζητούμενα της όλης εκπαιδευτικής διεργασίας είναι η ανάπτυξη πνεύματος αυτενέργειας, η πρωτοτυπία και η δημιουργική σκέψη. Συνακόλουθα, η ενίσχυση της αφαιρετικής, κριτικής και συνθετικής ικανότητας των μαθητών, καθώς 	<p>A. Αξιοποίηση λατινικών κειμένων:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. κατασκευασμένων για τους σκοπούς της παρουσίασης των γραμματικών – συντακτικών φαινομένων και του λεξιλογίου (κυρίως στις αρχικές ενότητες) 2. διασκευασμένων, σε ποικίλο βαθμό 3. πρωτότυπων, από διάφορα γραμματειακά είδη 4. μεταφρασμένων, με ή χωρίς παράθεση του πρωτότυπου (κυρίως για τους σκοπούς της αρχαιογνωσίας/ρωμαιογνωσίας – από τη θεματική κάθε ενότητας) έκτασης μέχρι 10 στίχους το καθένα. <p>Τα κείμενα των παραπάνω κατηγοριών θα μπορούσαν να οργανωθούν συνδυαστικά κατά διδακτική ενότητα, με άξονα συγκεκριμένες θεματικές (λ.χ. καθημερινή ζωή, διαπροσωπικές σχέσεις, ανατροφή τέκνων, θεάματα, τέχνη και πολιτισμός), ώστε να ικανοποιούνται ταυτόχρονα οι σκοποί τόσο της γλωσσομάθειας όσο και της αρχαιογνωσίας/ρωμαιογνωσίας.</p> <p>Ενδεικτικά προτείνονται τα εξής:</p> <p>Αποφθέγματα, ρήσεις, παροιμώδεις φράσεις (λ.χ. από έργα συγγραφέων όπως ο Lucius Ampelius, <i>Liber memorialis</i>, ο Publilius Syrus, <i>Sententiae</i>, κ.ά.)</p> <p>C. Iulius Solinus, <i>Collectanea Rerum Memorabilium</i></p>

<p>κατανόηση του λατινικού λόγου με τη βοήθεια κατάλληλου γλωσσικού υπομνηματισμού. (Το υπόμνημα μπορεί να έχει: α) τη μορφή λεξιλογικού πίνακα, ο οποίος θα περιέχει την ερμηνεία των άγνωστων λέξεων, β) τη μορφή ενός κατάλληλα διαμορφωμένου γλωσσικού περιβάλλοντος που θα εμπεριέχει την άγνωστη λέξη/φράση/έννοια και από τη χρήση της μέσα σ' αυτό θα αναγνωρίζεται και η σημασία της και γ) όποια άλλη αυτόνομη ή συνδυαστική μορφή παρεμφερή με τις παραπάνω, που θα στοχεύει στην κατανόηση και ερμηνεία των άγνωστων και δυσνόητων σημείων του κειμένου.) - Να ασκηθούν οι μαθητές στην κατανόηση και την απόδοση λατινικών κειμένων σε δόκιμο νεοελληνικό λόγο. - Να εντοπίσουν τη συγγένεια/διαφοροποιήσεις της λατινικής γλώσσας με την αρχαία ελληνική και τις σύγχρονες ρωμανικές γλώσσες. -Να διαπιστώσουν οι μαθητές ότι η λατινική γλώσσα είναι σε χρήση διαχρονικά μέσα από ένα «σώμα» στερεότυπων λέξεων /φράσεων συχνών στη σύγχρονη επικοινωνία. - Να γνωρίσουν οι μαθητές στοιχεία διακειμενικής προσέγγισης με τη μελέτη παράλληλων κειμένων που θα αναφέρονται στο ίδιο θέμα με το βασικό κείμενο. Τα παράλληλα κείμενα μπορεί να ανήκουν στο ίδιο ή σε διαφορετικό είδος από το αρχικό κείμενο της ενότητας, θα ανήκουν στην ίδια ή σε διαφορετική περίοδο, θα προέρχονται από τη λατινική ή την αρχαιοελληνική γραμματεία. -Επιδιώκεται η γόνιμη πρόσληψη των βασικών</p>	<p>Γένη, αριθμοί, πτώσεις και κλίσεις των ονομάτων στη λατινική. Οι χρήσεις των πτώσεων. Οι προθέσεις: είδη και συντακτική χρήση. Οι κλίσεις των ουσιαστικών: α', β', γ', δ', ε' κλίση πρότυπων ουσιαστικών. Οι κλίσεις των επιθέτων. Παραθετικά επιθέτων. Επιρρήματα: Σχηματισμός, είδη, σημασία και παραθετικά. Σύγκριση – έκφραση β' όρου σύγκρισης. Οι μετοχές: κλίση, σημασία, είδη και συντακτική χρήση. Είδη επιρρηματικών προσδιορισμών: η έκφραση του τόπου, του τρόπου, του χρόνου, του ποσού, της αιτίας, του σκοπού. Το ποιητικό αίτιο. Αντωνυμίες: προσωπικές, κτητικές, δεικτικές, οριστικές, αναφορικές, ερωτηματικές, αόριστες. Αντωνυμικά επίθετα. Συσχετικές αντωνυμίες και επιρρήματα.</p>	<p>επίσης και η ενδυνάμωση της δεξιότητάς τους για εκφορά προσωπικής στοχαστικής και κριτικής ερμηνείας. ➤ Ο εκπαιδευτικός είναι ανάγκη να διατηρεί διακριτικό και υποστηρικτικό ρόλο, ώστε να λειτουργεί ως εμπυχωτής στην όλη διαδικασία της μάθησης. ➤ Επιδίωξη εφαρμογής των αρχών του κοινωνικού εποικοδομισμού: Αξιοποίηση πρότερων γνώσεων και δομών σκέψης των μαθητών, και οικοδόμηση νέων. ➤ Επίσης, επιδίωξη συγκρότησης διερευνητικών, δημιουργικών και κριτικά εγγράμματων μαθητικών ταυτοτήτων. *** ➤ Δυνητική διδασκαλία της λατινικής κατά τρόπο επικοινωνιακό, όπως διδάσκονται οι σύγχρονες ξένες γλώσσες. Εξαρτάται από τον διδάσκοντα να προσφέρει περιστάσεις επικοινωνιακού</p>	<p>C. Plinius Secundus, <i>Naturalis Historia</i> C. Petronius, <i>Satyricon</i> T. Lucretius Carus, <i>De Rerum Natura</i> M. Tullius Cicero, <i>De divinatione</i> (και εν γένει αποσπάσματα από διάφορα έργα του) Valerius Maximus, <i>Facta et Dicta Memorabilia</i> L. Annaeus Florus, <i>Epitomae de Tito Livio Bellorum Omnium Annorum DCC</i> T. Livius, <i>Ab Urbe Condita</i> C. Iulius Caesar, <i>Commentarii De Bello Gallico, Commentarii De Bello Civili</i> C. Sallustius Crispus (αποσπάσματα) Aulus Gellius, <i>Noctes Atticae</i> Flavius Eutropius, <i>Breviarium Ab Urbe Condita</i> C. Suetonius Tranquillus, <i>De vita Caesarum</i> [Sextus Aurelius Victor], <i>De viris illustribus</i> [M. Gavius Apicius], <i>De re Coquinaria</i> C. Plinius Caecilius Secundus, <i>Epistulae</i> L. Annaeus Seneca (αποσπάσματα από διάφορα έργα του) L. Iunius Moderatus Columella, <i>De re rustica</i> M. Porcius Cato, <i>De agricultura</i> Flavius Vegetius Renatus, <i>De re</i></p>
--	---	--	--

<p>συντακτικών και γραμματικών φαινομένων και η αποτελεσματική τους διδασκαλία με ειδικότερους στόχους:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να κατανοούν οι μαθητές τη λειτουργία των φαινομένων μέσα στο κείμενο και - Να αντιλαμβάνονται οι μαθητές τα φαινόμενα με την παράλληλη διδασκαλία ενός γραμματικού και συντακτικού φαινομένου σε άλλη οικεία σε αυτούς γλώσσα (Νέα ή Αρχαία Ελληνικά), ώστε να αξιοποιούνται το γνωστικό υπόβαθρο που ενδεχομένως διαθέτουν στις γλώσσες αυτές καθώς και οι πιθανές συγγένειες μεταξύ των γλωσσών αυτών. - Να ωθούνται οι μαθητές σε χρήση των ΤΠΕ αναφορικά με το μάθημα, καθώς αυτό θα συμβάλει στην ανάληψη πρωτοβουλιών, την καλλιέργεια κριτικής ικανότητας, και στην ενίσχυση της δημιουργικότητάς τους. Οι μαθητές να αναζητούν και να εξοικειώνονται με αξιόπιστες ηλεκτρονικές πηγές σχετικές με τη λατινική γλώσσα και λογοτεχνία, καθώς και με τον ρωμαϊκό κόσμο. - Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τον ρωμαϊκό κόσμο. - Να προσλάβουν οι μαθητές στοιχειώδεις, τουλάχιστον, γνώσεις σχετικά με το ιστορικό, κοινωνικό, χρονολογικό πλαίσιο της ρωμαϊκής λογοτεχνικής παραγωγής παίρνοντας ταυτόχρονα γεύση από ποικίλες εκφάνσεις της ζωής στη Ρώμη κατά την Αρχαιότητα. - Να έρθουν οι μαθητές σε μια πρώτη επαφή με βασικά λογοτεχνικά είδη/έργα και εκπροσώπους και να συνειδητοποιήσουν ενδεχόμενες σχέσεις με τα 	<p>Σημασία και συντακτική χρήση των αντωνυμιών.</p> <p>Αυτοπάθεια. Αλληλοπάθεια.</p> <p>Αριθμητικά.</p> <p>Διαθέσεις, φωνές, συζυγίες, εγκλίσεις, χρόνοι, αριθμοί, πρόσωπα των ρημάτων.</p> <p>Οι ονοματικοί τύποι του ρήματος: απαρέμφατο, μετοχή, σουπίνο, γερούνδιο, γερουνδιακό. Σχηματισμός, κλίση και λειτουργία.</p> <p>Σχηματισμός αρχικών χρόνων ρημάτων.</p> <p>Οι εγκλίσεις σε όλους τους χρόνους της Ενεργητικής και Παθητικής Φωνής των 4 συζυγιών: κλίση πρότυπων ρημάτων.</p> <p>Αποθετικά, ημιαποθετικά ρήματα: ιδιαιτερότητες στην κλίση και στη σημασία.</p> <p>Τριτόκλιτα ρήματα σε -io: κλίση πρότυπου ρήματος.</p> <p>Το βοηθητικό ρήμα sum.</p> <p>Τα ρήματα possum, volo, malo, nolo, fio, eo, fero.</p> <p>Έκφραση της</p>	<p>πλαϊσίου, ώστε να διδαχθεί η γραμματική και το συντακτικό με τρόπο ζωντανό / λειτουργικό, ενταγμένο σε ένα ευρύτερο γλωσσικό πλαίσιο.</p> <p>➤ Βασική στόχευση είναι ο διδάσκων να προσπαθήσει μέσα από αυτή τη διαδικασία να προσδώσει ζωντάνια στη διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού, αλλά και να προσφέρει στοιχεία κατανόησης του περιεχομένου των κειμένων ή και των εκφραστικών μέσων. Τα γλωσσικά στοιχεία ποτέ δε διδάσκονται αυτόνομα και ανεξάρτητα από το γλωσσικό τους περιβάλλον, αλλά ενταγμένα σε συγκεκριμένη μονάδα λόγου, πρόταση, παράγραφο, κείμενο.</p> <p>➤ Διδασκαλία του συντακτικού με αξιοποίηση της νοηματικής κατανόησης του κειμένου: να φαίνεται ο δράστης, η ενέργεια, οι προσδιορισμοί, η σύνδεση των προτάσεων με την αξιοποίηση</p>	<p><i>militari</i></p> <p>P. Vergilius Maro, P. Ovidius Naso, Q. Horatius Flaccus, S. Propertius (αποσπάσματα από έργα τους), A. Tibullus, T. M. Plautus, Terentius Afer.</p> <p>Β. Άλλο εκπαιδευτικό υλικό:</p> <p>Διαγράμματα και πίνακες που αφορούν τη ρωμαϊκή πολιτισμική και πολιτική ιστορία και τη λατινική γλώσσα (γραμματική, συντακτικό, λεξιλόγιο). Ιστορικοί χάρτες του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού κόσμου.</p> <p>Αξιοποίηση σχετικού έντυπου και διαδικτυακού υλικού, όπως λ.χ. του εγχειριδίου <i>Η Ρώμη και ο κόσμος της</i> του Θ. Παπαγγελή, από τη σειρά «Αρχαιογνωσία και Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση», αναρτημένου στην ιστοσελίδα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/history/rome/index.html).</p>
--	--	---	---

<p>αντίστοιχα της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας.</p>	<p>προσταγής και της απαγόρευσης.</p> <p>Ευθείες ερωτήσεις.</p> <p>Απρόσωπα ρήματα.</p> <p>Ενεργητική και παθητική περιφραστική συζυγία: σχηματισμός και σημασία.</p> <p>Σύνδεσμοι: παρατακτικοί και υποτακτικοί. Υποτακτική σύνδεση προτάσεων: είδη εξαρτημένων προτάσεων (αιτιολογικές, υποθετικές, εναντιωματικές – παραχωρητικές, αναφορικές, παραβολικές, συμπερασματικές, τελικές, βουλητικές, ενδοιαστικές, χρονικές, πλάγιες ερωτήσεις). Η χρήση των χρόνων και των εγκλίσεων στις ανεξάρτητες και στις εξαρτημένες προτάσεις. Η ακολουθία των χρόνων.</p> <p>Πλάγιος λόγος.</p> <p>A2. Λεξιλόγιο</p> <p>Εκμάθηση βασικού λεξιλογίου της λατινικής (περ. 600 λέξεις) με τη λεξιλογική επεξεργασία κάθε ενότητας. Σκόπιμη θεωρείται –στο πλαίσιο</p>	<p>σχημάτων, χρωμάτων, εννοιολογικών χαρτών.</p> <p>➤ Να αξιοποιείται η γνώση των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων της αρχαίας και νέας ελληνικής για τη διδασκαλία των αντίστοιχων φαινομένων της λατινικής.</p> <p>➤ Αξιοποίηση του εικονογραφικού και πολιτιστικού υλικού που προβλέπεται να συνοδεύει τα κείμενα.</p> <p style="text-align: center;">***</p> <p>➤ Επιδίωξη καλλιέργειας ψηφιακού γραμματισμού (προτάσεις για τη σύνδεση με τις νέες τεχνολογίες, βίντεο, ντοκιμαντέρ, youtube, λεξικά, διαδικτυακούς τόπους για την ιστορία της λογοτεχνίας, τη ρωμαϊκή ιστορία, πρόσβαση στα πρωτότυπα κείμενα και σε μεταφράσεις τους).</p> <p>➤ Ανάδειξη της σημασίας των λατινικών στην</p>	
--	--	---	--

	<p>προαιρετικών εργασιών / ασκήσεων- η ενθάρρυνση των μαθητών να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τη χρήση έγκυρων (διαδικτυακών) λεξικών, όπως πράττουν στα Αρχαία Ελληνικά, ώστε να συνειδητοποιήσουν πού θα μπορούν να προσφεύγουν σε μεταγενέστερη, εκτός λυκειακού βίου, φάση εκμάθησης της γλώσσας.</p> <p>Βασικά στοιχεία της ετυμολογίας. Λέξεις, φράσεις και συντομογραφίες της λατινικής που χρησιμοποιούνται στη νέα ελληνική και σε ξένες γλώσσες (λ.χ. αγγλική, γαλλική, ιταλική, κ.ά.). Παραδείγματα αντιδανείων.</p> <p>Θα περιλαμβάνονται 1-2 τέτοιες φράσεις στο τέλος κάθε ενότητας του εγχειριδίου.</p> <p>B. Ρωμαϊκός πολιτισμός</p> <p>Ενδεικτικά στοιχεία από επικρατούσες αντιλήψεις, προλήψεις και λαϊκές δοξασίες των Ρωμαίων για την κοσμολογία, τη γεωγραφία, τη θρησκεία, το φυσικό περιβάλλον, το</p>	<p>ιστορία των επιστημών και στη σύγχρονη επιστήμη.</p> <p>➤ Οι ενότητες να αξιοποιούν το στοιχείο της εικόνας: φωτογραφία, αναπαράσταση, κόμικ.</p> <p>➤ Να προβλέπεται εμπλουτισμός του μαθήματος με τη συμβολή των μαθητών και την αξιοποίηση της διάθεσής τους να περιηγούνται στο διαδίκτυο. Να προβλέπεται, για παράδειγμα, χρήση του διαδικτύου για τον εντοπισμό ή τον εμπλουτισμό από τους ίδιους τους μαθητές των περικειμενικών στοιχείων της εκάστοτε ενότητας.</p> <p>Να ενθαρρυνθεί η χρήση μεθόδων που θα κάνουν ένα θεωρητικά βαρύ αντικείμενο πιο ευχάριστο.</p> <p>Μπορούν να αξιοποιηθούν: κόμικ, διάδραση, Wikipedia, on line λεξικά (π.χ. Lewis-Short), ιστοσελίδες με λατινική λογοτεχνία και πληροφορίες για τον ρωμαϊκό κόσμο, π.χ. www.forumromanu</p>	
--	---	--	--

	<p>ζωικό βασίλειο, κ.λπ.</p> <p>Στοιχεία από τον τρόπο προσέγγισης της ζωής, του έρωτα και του θανάτου.</p> <p>Στοιχεία από τη ρωμαϊκή μυθολογία. Ενδιαφέρουσες σύντομες αφηγήσεις για την ίδρυση της Ρώμης και την ιστορία του ρωμαϊκού κράτους.</p> <p>Η καθημερινή ζωή των Ρωμαίων: οικογένεια, οικία, πόλη, ένδυση, μαγειρική, επαγγέλματα, ενασχολήσεις, θεάματα, εκπαίδευση, ιατρική, γεωργία, στρατός, κ.λπ.</p> <p>Η θέση της γυναίκας στη ρωμαϊκή κοινωνία.</p> <p>Ο θεσμός της δουλείας.</p> <p>Απόψεις των Ρωμαίων για τους Έλληνες.</p> <p>Εισαγωγή σε σημαντικά έργα της λατινικής λογοτεχνίας μέσα από ενδεικτικά αποσπάσματα (πρωτότυπα – μεταφρασμένα).</p>	<p>m.org, http://www.perseu.tufts.edu, www.thelatinlibrary.com.</p> <p>➤ Είναι εξαιρετικά αναγκαία η ενθάρρυνση της ανάδειξης της πρωτοτυπίας της σκέψης των μαθητών και της ενεργοποίησης της συνεργατικής τους διάθεσης, μέσα από τη συμμετοχική τους ανάμιξη στην ίδια τη διδακτική διαδικασία. Αυτό μπορεί να δρομολογηθεί, για παράδειγμα, με τη σύνταξη πινάκων που θα περιέχουν φαινόμενα συντακτικού ή/και ύλη «γραμματικής» και θα ανταποκρίνονται στις μαθησιακές ανάγκες με τρόπο εξατομικευμένο. Επιπρόσθετα, με τη σύνθεση πινάκων λεξιλογίου, με ταξινόμηση των λέξεων των ενοτήτων, για παράδειγμα κατά τα μέρη του λόγου, ταξινόμηση των ρημάτων κατά συζυγίες, πίνακες με τους αρχικούς χρόνους, πίνακες αποθετικών, ημιαποθετικών,</p>	
--	---	---	--

		<p>παραθετικά επιθέτων κ.ά.</p> <p>➤ Μπορούν να ανατεθούν προαιρετικές εργασίες, για παράδειγμα, οι οποίες θα αφορούν την κατασκευή χαρτών με την εξέλιξη του ρωμαϊκού κράτους, την αναζήτηση ιστορικών βίντεο, τη σχεδίαση διαγραμμάτων με τους Ρωμαίους συγγραφείς και ποιητές με χρονολογική και ειδολογική κατάταξη, αναζήτηση του ίδιου μυθικού επεισοδίου σε παράλληλες πηγές εκτός του βασικού κειμένου, αναζήτηση της πρόσληψης του μυθικού ή ιστορικού επεισοδίου που θα περιέχει το βασικό κείμενο, αρχαιολογικά ευρήματα ή πορίσματα σχετικά με το θέμα της εκάστοτε ενότητας.</p> <p>➤ Σε προαιρετικό επίπεδο κινείται και η δυνατότητα σύνθεσης σεναρίου με τη διαδρομή του αινειαδικού (ή του οδυσσειακού ταξιδιού), η εισαγωγή στην</p>	
--	--	--	--

		<p>ιστορική γεωγραφία ή στο αρχαίο τοπίο της Ιταλίας, της προρωμαϊκής Ελλάδας ή της Ελλάδας υπό ρωμαϊκή κυριαρχία. Επίσης, η αναφορά σε ρωμαϊκά μνημεία ξεχασμένα ή παραμελημένα στον ελλαδικό χώρο, ο εντοπισμός των αρχαίων οδών στην Ιταλία και την Ελλάδα, κ.ά.</p> <p>➤ Σαφέστατα ο ρόλος του διδάσκοντα είναι να ελέγχει την εγκυρότητα των χρησιμοποιούμενων πηγών, για να μην παγιδεύονται οι μαθητές σε αμφίβολης προέλευσης ανεξακρίβωτες πληροφορίες.</p> <p>➤ Ειδικότερη αναφορά σε συγκεκριμένες δραστηριότητες που εξετάζονται / αξιολογούνται ακολουθεί στο αυτόνομο τμήμα που συνάπτεται, αναφορικά με τον τρόπο αξιολόγησης του μαθήματος.</p>	

Τρόπος Αξιολόγησης

Γενική θέση: Ευρύτερη στόχευση της διαδικασίας της αξιολόγησης είναι η καλλιέργεια της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών ως ενεργών υποκειμένων της μάθησης. Αυτό επιδιώκεται να καταστεί ευχερέστερα δυνατό με την απόπειρα περιστολής της απομνημονευτικής διαδικασίας και τον εμπλουτισμό της τυπολογίας των ασκήσεων με ένα μεγάλο εύρος από προτεινόμενες ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού και κλειστού (αντικειμενικού) τύπου.

Η ακόλουθη προτεινόμενη μορφή αξιολόγησης είναι διττή: Αφορά τόσο τη διαμορφωτική έκφραση της όλης διαδικασίας, που επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να εποπτεύει την εν εξελίξει διεργασία της μάθησης και –όπου κρίνεται αναγκαίο– να επανασχεδιάζει περισσότερο στοχοθετημένα τις διδακτικές του ενέργειες, όσο και την τελική διάσταση της αξιολόγησης, που είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση μιας συνολικής εκτίμησης για το βαθμό εμπέδωσης της γνώσης από τους μαθητές. Απώτερος στόχος είναι η παροχή συμπληρωματικής βοήθειας προς τους μαθητές που το έχουν ανάγκη και η ευρύτερη υποστήριξή τους.

A.1. Μετάφραση στα Νέα Ελληνικά

(20 μονάδες)

Διδαγμένο κείμενο 10-12 στίχοι

A.2. Λεξιλογική άσκηση αντιστοίχισης

(5 μονάδες)

Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τις σημασίες που δίδονται στη Β' στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α' στήλης. Στη Β' στήλη υπάρχει μία σημασία για την οποία δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη και θα πρέπει να συμπληρώσετε, ενώ στην Α' στήλη υπάρχει μία λατινική λέξη της οποίας δε δίνεται η αντίστοιχη σημασία, την οποία επίσης θα πρέπει να συμπληρώσετε [π.χ. Lectio XXI (παλαιού βιβλίου)]:

A	B
1. revertor	☐ χρυσός
2. praeda	☐
3. ius	☐ λεία
4. aequus	☐ ίσος, δίκαιος
5.	☐ επιστρέφω

B. 1 Αντιστοίχιση ελληνικού κειμένου με λατινική φράση
(05 μονάδες)

Παράδειγμα

<p>Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει αξιοπιστία στα λεγόμενα κάποιου προσώπου, γιατί με τον τρόπο αυτό διαμορφώνει μια θετική αντίληψη για την ισχύ των λόγων του και πετυχαίνει να μπορεί εύκολα κάποιος να τον εμπιστευθεί. Ωστόσο, καθώς στη σύγχρονη εποχή έχουμε γίνει πάρα πολύ δύσπιστοι, πολλοί συνάνθρωποί μας απαιτούν να λαμβάνουν πειστικές έγγραφες αποδείξεις, για να είναι βέβαιοι ότι δε θα εξαπατηθούν ή δε θα αθετηθεί κάποια υπόσχεση.</p>	<p>i. Mea culpa ii. Carpe diem iii. Scripta manent iv. Dura lex, sed lex v. Circulus vitiosus</p>
---	---

B.2 Ένθεση λατινικής φράσης σε κατάλληλο διαπροτασιακό περιβάλλον, ώστε να αναφαινεται η ορθή χρήση της. (05 μονάδες)

Φράση που δίδεται, προκειμένου να ενσωματωθεί σε κατάλληλο διαπροτασιακό περιβάλλον: “*primus inter pares*”.

Παράδειγμα

Ο διευθυντής ενός σχολείου οφείλει να ενεργεί ως *primus inter pares*, προκειμένου να ασκεί αποτελεσματικά το διοικητικό, εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό του ρόλο.

ή εναλλακτικά:

Συμπλήρωση περιόδου λόγου στην ελληνική γλώσσα με επιλογή της κατάλληλης λατινικής φράσης:

Όταν ο εκπαιδευτικός διδάσκει, τότε η διδασκαλία είναι αμιγώς δασκαλοκεντρική.

- i. casus belli
- ii. de facto
- iii. in vitro
- iv. ex cathedra
- v. sine qua non

Γ. Εισαγωγικά στοιχεία ή/και Στοιχεία Ρωμαιογνωσίας, με τη μορφή:

i. Άσκησης πολλαπλής επιλογής ή/και

ii. αντιστοίχισης ή/και

iii. άσκησης σωστού-λάθους ή

iv. άσκησης κριτικής αποτίμησης στοιχείων ρωμαιογνωσίας βάσει της εξεταζόμενης ενότητας, με ενδεχόμενη αξιοποίηση παράλληλου μεταφρασμένου κειμένου της λατινικής ή της αρχαίας ελληνικής γραμματείας (λέξεις 150-200). (05 μονάδες)

Δ. Ασκήσεις γραμματικής

(30 μονάδες)

Βασική στόχευση των ασκήσεων γραμματικής χρειάζεται να είναι η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών, με αξιοποίηση όλου του εύρους πιθανών ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου διαβαθμισμένης δυσκολίας. [Οι 20 μονάδες θα εξασφαλίζονται με λιγότερο απαιτητικές ασκήσεις (από τις οποίες 20 μονάδες τις 10 μονάδες θα εξασφαλίζουν οι ασκήσεις κλειστού τύπου και τις άλλες 10 μονάδες οι ασκήσεις ανοικτού τύπου) και 10 μονάδες θα εξασφαλίζονται με πιο απαιτητικές ασκήσεις (κατά προτίμηση ανοικτού τύπου)].

Δ1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου. Ακολουθεί ενδεικτική αναφορά:

- i. Μεταφορά ονομάτων στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και δήλωση του γένους τους. Παράθεση/Καταγραφή των ονομάτων του κειμένου (π.χ. που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση) στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.
- ii. Κλίση και στους δύο αριθμούς των τριτόκλιτων ουσιαστικών που σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού με κατάληξη -ium.
- iii. Παράθεση/Καταγραφή των επιθέτων του κειμένου στις πλάγιες πτώσεις και στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
- iv. Μεταφορά των αντωνυμιών του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
- v. Ταξινόμηση των αντωνυμιών του κειμένου στο αντίστοιχο είδος:

Προσωπικές	Κτητικές	Δεικτικές	Οριστικές	Αναφορικές	Ερωτηματικές	Αόριστες

- vi. Συμπλήρωση των παραθετικών επιθέτων/επιρρημάτων στους άλλους βαθμούς.
- vii. Μεταφορά των ρημάτων του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού, στο χρόνο, στην έγκλιση και στη φωνή που βρίσκονται.
- viii. Χρονική αντικατάσταση των ρημάτων (π.χ. της 3ης συζυγίας) του κειμένου στη φωνή που βρίσκονται.
- ix. Παράθεση/Καταγραφή όλων των τύπων που τα αποθετικά ρήματα του κειμένου σχηματίζουν κατά την ενεργητική φωνή.
- x. Παράθεση/Καταγραφή και στους δύο αριθμούς των πλάγιων πτώσεων των μετοχών του κειμένου στο ίδιο γένος ή σε διαφορετικό από αυτό που βρίσκονται.

- xi. Παράθεση/Καταγραφή των αρχικών χρόνων όλων των ρημάτων κάποιας περιόδου του κειμένου στην ίδια ή/και στην άλλη φωνή, όπου είναι δυνατό.
- xii. Τροποποίηση συγκεκριμένων περιόδων του κειμένου, με μεταφορά των μετοχών στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και αφού γίνουν, όπου χρειάζεται, οι αναγκαίες τροποποιήσεις, ώστε οι νέες περίοδοι να είναι νοηματικώς ορθές στη λατινική – εξυπακούεται ότι οι μαθητές δεν χρειάζεται να αλλάξουν τις περιόδους εκείνες που δεν είναι δυνατόν να τροποποιηθούν ή, αν τροποποιηθούν, δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα.
- xiii. Μεταφορά των ρημάτων στην αντίστοιχη έγκλιση (π.χ. του ενεστώτα της ίδιας φωνής) και των υποκειμένων των ρημάτων στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού –εξυπακούεται ότι οι μαθητές χρειάζεται να επιφέρουν μόνο εκείνες τις αναγκαίες τροποποιήσεις, ώστε οι περίοδοι να είναι νοηματικώς και συντακτικώς ορθές στη λατινική, καθώς επίσης και να μην αλλάξουν τις περιόδους που δεν είναι δυνατόν να μετασχηματισθούν ή, αν μετασχηματισθούν, δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα.
- xiv. Άλλες πιθανές ασκήσεις ανοικτού τύπου.

Δ2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου. Ακολουθεί ενδεικτική αναφορά:

I. Ερωτήσεις – ασκήσεις συμπλήρωσης κενών:

Συμπλήρωση κενών με επιλογή από (3 ή 4) ρήματα που δίνονται μέσα στις παρενθέσεις και παράλληλη μεταφορά στον κατάλληλο τύπο. Π.χ. τα ρήματα με τα οποία θα γίνει η συμπλήρωση των κενών να τεθούν (π.χ. σε οριστική παρακειμένου) στη φωνή που βρίσκονται –εξυπακούεται ότι οι μαθητές χρειάζεται να προσέξουν, ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς ορθές.

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής “Σωστό - Λάθος”

Έλεγχος των γραμματικών τύπων που δίνονται, ώστε να αξιολογηθεί αν είναι γραμματικώς ορθοί ή εσφαλμένοι και να γίνει σημείωση της ένδειξης Χ στο οικείο πλαίσιο: Σωστό ή Λάθος

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις αντιστοίχισης/σύζευξης.

V. Άλλες πιθανές ασκήσεις κλειστού τύπου.

E. Ασκήσεις συντακτικού

(30 μονάδες)

Βασική στόχευση των ασκήσεων συντακτικού χρειάζεται να είναι η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών, με αξιοποίηση όλου του εύρους πιθανών ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου διαβαθμισμένης δυσκολίας. [Οι 20 μονάδες θα εξασφαλίζονται με λιγότερο απαιτητικές ασκήσεις (από τις οποίες 20 μονάδες τις 10 μονάδες θα εξασφαλίζουν οι ασκήσεις κλειστού τύπου και τις

άλλες 10 μονάδες οι ασκήσεις ανοικτού τύπου) και 10 μονάδες θα εξασφαλίζονται με πιο απαιτητικές ασκήσεις (κατά προτίμηση ανοικτού τύπου)].

E1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου. Ακολουθεί ενδεικτική αναφορά:

- i. Συντακτικός χαρακτηρισμός μεμονωμένων τύπων ή φράσεων του κειμένου.
- ii. Μετατροπή από ευθύ σε πλάγιο λόγο και από πλάγιο σε ευθύ. (Επισημαίνεται ότι δεν προβλέπεται να ζητηθεί αυτού του είδους η άσκηση για τις υποθετικές προτάσεις).
- iii. Μετατροπή ευθέως υποθετικού λόγου από ένα είδος σε άλλα είδη.
- iv. Μετατροπή από ενεργητική σύνταξη σε παθητική και από παθητική σε ενεργητική.
- v. Εναλλακτικός τρόπος έκφρασης της απαγόρευσης.
- vi. Εναλλακτικός τρόπος εκφοράς του β' όρου σύγκρισης.
- vii. Εναλλακτικοί τρόποι εκφοράς του σκοπού.
- viii. Επανασχεδιασμός συγκεκριμένων τροποποιημένων περιόδων του κειμένου, με απαιτούμενες διορθώσεις, ώστε οι προτάσεις που προκύπτουν να είναι συντακτικώς και νοηματικώς ορθές στη λατινική –εξυπακούεται ότι αν κάποια πρόταση είναι συντακτικώς αποδεκτή δεν χρειάζεται οι μαθητές να την αλλάξουν.
- ix. Εντοπισμός και χαρακτηρισμός των μετοχών του κειμένου. Αιτιολόγηση των πτώσεων των μετοχών του κειμένου.
- x. Πλήρης χαρακτηρισμός των εξαρτημένων προτάσεων του κειμένου και προσδιορισμός του συντακτικού τους ρόλου.
- xi. Εντοπισμός και χαρακτηρισμός των απρόθετων ή εμπρόθετων επιρρηματικών προσδιορισμών (π.χ. του χρόνου, του τόπου κ.ά.) του κειμένου.
- xii. Ανάπτυξη μετοχής του κειμένου σε δευτερεύουσα πρόταση.
- xiii. Ασκήσεις αντίστοιχης –ανοικτού τύπου– λογικής.

E2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου. Ακολουθεί ενδεικτική αναφορά:

I. Ερωτήσεις - ασκήσεις συμπλήρωσης κενών:

- i. I. Συμπλήρωση κενών με επιλογή από τρεις (3) λέξεις που δίνονται μέσα στις παρενθέσεις και παράλληλη μεταφορά της λέξης στον κατάλληλο τύπο. Π.χ. μπορεί να ζητηθεί τα ονόματα με τα οποία θα γίνει η συμπλήρωση των κενών να τεθούν στον κατάλληλο τύπο, ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή συντακτική δομή της περιόδου –εξυπακούεται ότι οι μαθητές χρειάζεται να προσέξουν, προκειμένου οι προτάσεις να είναι συντακτικώς και νοηματικώς ορθές στη λατινική.
- ii. Με αφετηρία το λεξιλόγιο και το νόημα του κειμένου να γίνει συμπλήρωση των κενών συγκεκριμένων περιόδων, έτσι ώστε αυτές να είναι νοηματικώς ορθές στη λατινική [π.χ. Lectio XXI (παλαιού βιβλίου): Pisaurum civitas dicitur, quod illic aurum, quod Galli pro Capitolio ,

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής “Σωστό - Λάθος”

Έλεγχος των περιόδων που δίνονται, ώστε να αξιολογηθεί αν είναι συντακτικώς ορθές ή εσφαλμένες, και να γίνει σημείωση της ένδειξης Χ στο οικείο πλαίσιο: Σωστό ή Λάθος

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις αντιστοίχισης/σύζευξης.

V. Ασκήσεις αντίστοιχης –κλειστού τύπου– λογικής.